

Resultaten bemonstering Bovenschelde 25-27 mei 2020 Velddocument (Gerlinde Van Thuyne en Linde Galle)

We bemonsterden de Bovenschelde van 25 tot 27 mei 2020 door middel van elektrovisserij , fuiken of combinatie van de twee. Dit document geeft beknopt de resultaten weer van de verzamelde gegevens die zijn opgenomen in de databank VIS (: <http://vis.inbo.be>)

We visten de oeverzones op drie locaties elektrisch af en plaatsten 4 fuiken (op twee locaties) die twee dagen bleven staan (zie tabel 2) .

Tabel 1: Bemonsterde locaties op de Bovenschelde met X en Y coördinaten

Nummer	Lambert-X	Lambert-Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
44000100	80784	158020	BOVENSCHELDE	Spiere-Helkijn	aan de brug van Pottes
45200150	91895	167181	BOVENSCHELDE	Wortegem-Petegem	afwatering Oude Scheldearm
45200600	97882	173456	BOVENSCHELDE	Oudenaarde	zwaikom

Tabel 2: Specificaties van de uitgevoerde bemonstering

Nummer	Datum	Beviste afstand/Duur	Methode
44000100	25 mei 2020 25-27 mei 2020	500 m LO 2 fuiken LO	Elektrovisserij van op de boot 2 dagen
45200150	26 mei 2020 25-27 mei 2020	250 m LO en 250 m RO* 1 fuik LO en 1 fuik RO	Elektrovisserij van op de boot 2 dagen
45200600	26 mei 2020	250 m LO en 250 m RO	Elektrovisserij van op de boot (er werden geen fuiken geplaatst omdat er een otter in de omgeving is gemeld en we dus wilden vermijden dat deze in onze fuiken zou geraken)

*Hier werd nog verder gevist om in het kader van het biota project baars te kunnen vangen, in dit bijkomend traject werden hier enkel de soorten genoteerd

Tabel 3: Fysische en chemische metingen: zuurgraad of pH, zuurstofconcentratie (O₂ in mg/l), temperatuur (T in °C), conductiviteit (Cond in µS/cm), turbiditeit (Turb in NTU) en doorzicht (in m) op het moment van de visbestandopname

Nummer	pH	O ₂ (mg/l)	T(°C)	cond(µs/cm)	Turbiditeit(NTU)	Doorzicht(m)
44000100	7,54	7,52	18	861	13,3	1,18
45200150	7,6	6,96	19,1	861	29,9	0,97
45200600	7,84	8,73	21,1	851	11,5	1,1

Tabel 4: Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties (met X gevangen door zowel elektrovisserij als fuikvisserij, * enkel met elektrovisserij, + enkel met fuikvisserij). In het rood zijn de gegevens voor de bemonstering van 2014 aangegeven.

Nummer		alver	baars	blankvoorn	blauwbandgrondel	brasem	driedoornige stekelbaars	karper	kolblei	paling	pos	riviergrondel	rietvoorn	snoek	snoekbaars	winde	zeelt	zwartbekgrondel	Totaal
44000100	2020		X	+						X									3
	2014		X	X	+	+			+	+	+	+			+				9
45200150	2020		X		*	*		*		X			*				*	*	9
	2014		X	+			*			X	+				+				6
45200600	2020		*				*	*		*				*	*	*		*	8
	2014	*	X					*		X	*				+				6

Tabel 5: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats/methode uitgedrukt in CPUE (elektrisch in G/100m en N/100m en fuiken in G/fuikdag en N/fuikdag)

Nummer		baars	blankvoorn	Blauwbandgrondel	brasem	driedoornige stekelbaars	karper	paling	rietvoorn	snoek	snoekbaars	winde	zeelt	Zwartbekgrondel	Totaal	Totaal in 2014
44000100	G/100m	51,94						537,4							589,34	177,5
elektrisch	N/100m	0,6						1,4							2	4
44000100	G/fuikdag	15,22	2					672,47							689,69	1784,5
fuiken	N/fuikdag	1	0,25					1,75							3	15,5
45200150	G/100m	5,86		X	X		X	222,36	X				0,56	X	228,78	278,5
elektrisch	N/100m	0,4		X	X		X	1	X				0,2	X	1,6	1,6
45200150	G/fuikdag	153,43						818,79							972,22	1447,6
fuiken	N/fuikdag	2,25						2,25							4,5	5,5
45200600	G/100m	133,8				0,02	251,8	1211,4		0,32	0,08	385,42		60,06	2042,9	1045,2
elektrisch	N/100m	0,2				0,2	0,2	4,6		0,2	0,4	10,6		14,6	31	7,4

X deze soorten werden gevangen maar niet geteld, gemeten en gewogen omdat ze in het traject werden gevist voor biota (zie ook eerder)

Tabel 6: Totaal aantal gevangen vissen en hun % per methode (met Ne is aantal gevangen door elektrovisserij en Nf = aantal gevangen met fuikvisserij) op de Bovenschelde

Vissoort	Ne	Nf	Ntot	N%	Ge	Gf	Gtot	G%
baars	8	13	21	9,95	1102,2	674,7	1776,9	5,5
blankvoorn	0	1	1	0,47	0	8	8	0,02
blauwbandgrondel	1	0	1	0,47	1,5	0	1,5	< 0,01
brasem	1	0	1	0,47	523,1	0	523,1	1,62
driedoornige stekelbaars	1	0	1	0,47	0,1	0	0,1	< 0,01
karper	3	0	3	1,42	11708,5	0	11708,5	36,25
paling	35	16	51	24,17	9855,8	5965	15820,8	48,98
rietvoorn	1	0	1	0,47	216,4	0	216,4	0,67
snoek	1	0	1	0,47	1,6	0	1,6	< 0,01
snoekbaars	2	0	2	0,95	0,4	0	0,4	< 0,01
winde	53	0	53	25,12	1927,1	0	1927,1	5,97
zeelt	1	0	1	0,47	2,8	0	2,8	< 0,01
zwartbekgrondel	74	0	74	35,07	310,6	0	310,6	0,96

Bespreking

In deze campagne bevisten we de Bovenschelde op drie locaties. We bevisten in totaal 1500m oever elektrisch en er werden 4 fuiken voor 2 dagen geplaatst. Wevingen 211 vissen met een totaal van ongeveer 32 kg.

De bemonsteringen vonden plaats ongeveer een maand nadat de Schelde vervuild werd door een dijkbreuk in een Franse suikerraffinaderij nabij Cambrai. De bietenpulp die in de Schelde terecht kwam veroorzaakte een massale zuurstofval tot 0 mg/l in Frankrijk en in Wallonië. In Vlaanderen werd een ecologische ramp vermeden door oa het inzetten van beluchters op strategische plaatsen, door het opgepompte vervuild water te zuiveren, door het inbrengen van zuivere zuurstof en het toevoegen van extra water vanuit omringende waterlopen,

We vingden in totaal 13 soorten nl. baars , blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, driedoornige stekelbaars, karper, paling, rietvoorn, snoek, snoekbaars, winde, zeelt en zwartbekgrondel.

Met een aantalspercentage van 35% is zwartbekgrondel de meest gevangen soort, gevolgd door paling (24%). Winde scoort hier ook wel 25% maar de gevangen winde was vooral broed (tussen 1,7 cm en 2,3 cm, we vingden maar 1 volwassen exemplaar). Baars maakt nog 10% uit, de overige soorten maken elk minder dan 2% uit van de vangstaantallen. Qua gewicht domineert paling (49%), gevolgd door karper (36%).

Deze locaties werden al in een eerdere campagne in 2014 op gelijkaardige wijze bemonsterd wat ons toelaat een vergelijking te maken. Wat heel opvallend is dat er toen nog geen sprake was van zwartbekgrondel op de Bovenschelde. Sinds 2016 vangen we zwartbekgrondel op de Bovenschelde en sindsdien is het aandeel alleen maar toegenomen. Ook in een studie van ATBK die het visbestand van de Bovenschelde in 2018 onderzocht kwamen ze tot besluit dat zwartbekgrondel het visbestand qua aantallen op de Bovenschelde was gaan domineren.

In 2014 visten wij op deze locaties die ook in 2020 werden bemonsterd een totaal van 186 exemplaren voor een gewicht van 28 kg verdeeld over 12 soorten.

Op de locatie te Spiere-Helkijn, de grens met Wallonië vingen we slechts drie soorten. In 2014 vingen we hier nog negen soorten (zie tabel 4). De elektrische resultaten zijn eerder vergelijkbaar (zie tabel 5). Het verschil zit hem vooral bij de fuikvangsten. Deze locatie scoort dus minder goed als in 2014. De EQR scoort hier 0,33, een *'ontoereikende kwaliteit'*, in 2014 werd hier een score van 0,42 gehaald, een *'matige kwaliteit'*.

Op de locatie te Wortegem-Petegem vingen we negen soorten, dat zijn er drie meer dan in 2014 (tabel 4) (al werd hier wel wat doorgevist in functie van het vangen van baarzen voor het biotaproject). Qua vangstaantallen en gewichten zijn de resultaten in 2020 zeer vergelijkbaar met die van 2014. De EQR scoort 0,30, net als in 2014 scoort deze locatie een *'ontoereikende kwaliteit'*.

Op de locatie te Oudenaarde, waar enkel elektrisch werd gevist vingen we acht soorten. In 2014 waren dat er zes (tabel 4). Als we naar de CPUE waarden kijken dan werd er in 2020 qua aantallen 3X zoveel vis gevangen en qua totaal gewicht dubbel zoveel. De EQR waarde scoort 0,58 een *'matige kwaliteit'*, ten opzichte van 2014 is de EQR gestegen, toen werd hier een score van 0,46 gehaald

Tijdens deze campagne lagen de opgeloste zuurstofconcentraties tussen 6,96 mg/l en 8,73 mg/l dus boven de basiskwaliteitsnorm van 6 mg/l.

We kunnen besluiten dat de visstand in de Bovenschelde anno 2020 vrij vergelijkbaar is met dat van 2014, al is de toename van de zwartbekgrondel heel uitgesproken. In Spiere-Helkijn, de grens met Wallonië, zijn de vangstaantallen en de soortendiversiteit ook wel wat minder. In Frankrijk en Wallonië was of is de Schelde zo goed als visloos na de calamiteit. Onze resultaten geven aan dat Vlaanderen, dankzij de massale inspanningen, gespaard is gebleven van deze ecologische ramp.